

Vastaus Ida Tammisen ja Tuomas Mutasen sekä 25 muun valtuutetun aloitteeseen varhaiskasvatuksen yksiköiden koon vaikutusten selvittämiseksi Vantaalla

VD/4100/00.02.00.03/2024

KK/TeA/MY/T-LÅ/ST/VT/MT

Ida Tamminen ja **Tuomas Mutanen** sekä 25 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Viime vuosina Vantaalla on ollut trendinä rakentaa yhä suurempia päiväkoteja. Kuitenkin viimeaikaiset uutiset erityisesti Espoosta ja Helsingistä kertovat, että suurimpiin päiväkoteihin on vaikea houkutella työntekijöitä, ja rekrytoitujen varhaiskasvatusopettajien ja lastenhoitajien vaihtuvuus on suurta. Tästä syystä Vantaan tulisi selvittää tiiviissä yhteistyössä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa, kuinka päiväkotien koko vaikuttaa työvoiman veto- ja pitovoimaan.

Myös päiväkotien koon vaikutusta varhaiskasvatuksen toimintaan tulee arvioida yhdessä henkilöstön kanssa. On tärkeää tutkia, kuinka laadukkaasti eri kokoiset päiväkodit mahdollistavat eri toimintoja, ja kuinka päiväkodin koko vaikuttaa ulkoilun järjestämiseen.

Lisäksi on selvitettävä, mikä olisi optimaalinen päiväkodin tontin ja rakennetun kerrospinta-alan suhde, jotta ulkoilumahdollisuudet olisivat mahdollisimman helppo järjestää.

Suuret päiväkodit keräävät lapsia entistä laajemmilta alueilta, mikä voi vaikuttaa vanhempien päivittäisiin kuljetusmatkoihin. Paitsi, että kuljetusetäisyydet vaikuttavat perheiden jaksamiseen ja arjen sujuvuuteen, niillä on myös suora vaikutus syntyneisiin liikenteen päästöihin. Vantaan pyrkiessä hillitsemään liikenteen päästöjä on tärkeää, että palvelut ovat helposti saavutettavissa. Onkin tarpeen selvittää, kuinka päiväkotien koko vaikuttaa liikenteen määrään ja päästöihin.

Vantaalla on jo vuosia ollut pula päiväkodeille sopivista Y-tonteista. Y-tonttien määrä ei kuitenkaan saa ohjata päiväkotien kokoa, vaan päinvastoin. Kaavoituksen on huolehdittava riittävästä määrästä riittävän kokoisia Y- tontteja, jotta niitä riittää optimaalisen kokoisille päiväkodeille. Tämän aloitteen esittämän selvityksen tarkoituksena on määrittää Vantaan olosuhteisiin optimaalinen päiväkodin koko.

Esitämme, että kaupunki ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:

1. Selvittää päiväkotien koon vaikutukset työvoiman vetovoimaan ja pitovoimaan.
2. Tutkia päiväkotien koon vaikutukset varhaiskasvatuksen toimintoihin ja ulkoilumahdollisuuksien järjestämiseen.
3. Arvioida päiväkotien koon vaikutukset liikenteen määrään ja päästöihin.
4. Varmistaa riittävä määrä riittävän kokoisia Y-tontteja optimaalisen kokoisille päiväkodeille kaavoituksessa.

Näillä toimenpiteillä voimme varmistaa, että Vantaan varhaiskasvatus vastaa niin lasten, vanhempien kuin työntekijöiden tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla.”

Kaupunginvaltuusto 20.5.2024 § 21

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Ida Tammisen ja Tuomas Mutasen sekä 25 muun valtuutetun aloite varhaiskasvatuksen yksiköiden koon vaikutusten selvittämiseksi Vantaalla

Kasvatuksen ja oppimisen ja kaupunkiympäristön toimiala toteavat vastauksenaan seuraavaa:

1. Päiväkotien koon vaikutukset työvoiman vetovoimaan ja pitovoimaan.

Virallista selvitystä isojen päiväkotien rekrytointihaasteista ei ole Vantaalla tehty. Massarekrytoinnissa hyödynnettyä vakanssitaulukkoa arvioidessa isot tai pienet yksiköt eivät suhteessa eroa saatavuushaasteissaan. Avoimien hakemusten ja massarekrytoinnin yhteydessä ei ole tullut merkittävästi esiin toiveita työllistyä isoon tai pieneen yksikköön. Henkilöt, jotka ovat esittäneet toiveen, ovat tuoneet esiin toivovansa työllistyvänsä pieneen yksikköön, mutta näitä henkilöitä on tullut avoimessa ja massarekrytoinnissa esiin vain muutamia.

Isoissa yksiköissä on määrällisesti enemmän henkilöstöä, jolloin henkilöstöön mahtuu myös enemmän erilaisia osaajia. Suurissa päiväkodeissa on laajempi kirjo erikoistuneita ammattilaisia ryhmässä työskentelevien lisäksi. Isoissa päiväkodeissa on usein esimerkiksi oma laaja-alainen erityisopettaja, joka tukee henkilöstön työtä. Myös mahdolliset sijaisjärjestelyt on helpompi hoitaa päiväkodin sisäisillä järjestelyillä isommissa päiväkodeissa.

2. Päiväkotien koon vaikutukset varhaiskasvatuksen toimintoihin ja ulkoilumahdollisuuksien järjestämiseen.

Suureen päiväkotiin sijoitetaan lapsia suuremmalta alueelta. Jos sosioekonomisesti erityyppisten pienalueiden välillä on riittävän suuri päiväkotitiheys, päiväkodin asiakaspohja monipuolistuu. Tällä on merkitystä alueiden eriarvoistumisen näkökulmasta. Yksittäistä pienaluetta palvelevassa pienemmässä päiväkodissa alueellinen segregaatio voi näkyä lasten taustojen eriytymisenä. Eriarvoistumisen lisäksi näkökulmana on myös kielen oppiminen. Vantaalla on suuria eroja vieraskielisten lasten sijoittumisessa alueittain. Jos päiväkodit ovat kooltaan pieniä, erot korostuvat. Suomen kielen oppimisen näkökulmasta vieraskielisten lasten tasaisempi sijoittuminen on keskeistä. Lisäksi moninaisuudesta hyötyvät kielitaustasta riippumatta kaikki lapset. Yhteiskunnassa on tärkeä oppia toimimaan erilaisten ihmisten kanssa, erilaisissa sosiaalisissa ja kulttuurisissa ympäristöissä.

Riittävän suuri päiväkodin koko vähentää lapsen opinpolun näkökulmasta ylimääräisten siirtymien riskiä. Pieniin päiväkoteihin ei aina ole mahdollista sijoittaa esiopetusta, jolloin lapset joutuvat siirtymään esiopetusvuodeksi toiseen toimipisteeseen. Tällöin myös sisarusten saattaminen useampaan päiväkotiin voi vaikeuttaa perheiden arjen sujuvuutta. Suuremmissa taloissa on pääsääntöisesti aina esiopetusta. Suurempien toimipaikkojen kohdalla myös sisarukset saadaan usein sijoitettua samaan paikkaan. Esi- ja

alkuopetuksen toiminnallista yhteistyötä vastaavasti sujuvoittaa, kun koululla on useiden yhteistyöpäiväkotien sijasta kumppanina hallittava määrä esiopetuksen järjestämispaikkoja.

Ulkoilumahdollisuuksien kannalta niin pihasuunnittelulla kuin pihan käytön pedagogiikalla on merkitystä. Pihasuunnittelussa noudatetaan Vantaan päiväkotisuunnitteluohjeen pihakortteja, jotka perustuvat RT-kortteihin. Pihasuunnittelussa osallisuusasiantuntijat osallistavat uudis- ja peruskorjauskohteissa hankkeen mukaan alueen asukkaita, päiväkodin johtajaa, henkilöstöä ja lapsia sekä lasten vanhempia. Heidän toiveitaan ja ideoitaan kuunnellaan budjetin suomissa raameissa, mutta pihakortit pitävät huolen, että perustoiminnot tulevat jokaisen päiväkodin pihamaalle ja että pihan koko on suhteessa sitä käyttävien lasten määrään. Osallisuuskoordinaattorit ja liikuntapalvelukoordinaattorit osallistavat näitä tahoja sovitusti hankkeissa.

Päiväkodin toiminnan käynnistyessä tilojen ja pihan käyttö tarkentuu ja erilaisin porrastuksin lasten määrä pysyy maltillisena. Suuremmissa päiväkodeissa voi olla useita yhteisiä oppimisympäristöjä, esimerkiksi liikunta- tai taidetilat, jotka rikastuttavat varhaiskasvatuksen toimintaa. Keskeistä on myös, että oppimisympäristöt laajenevat päiväkodin pihan ja ryhmätilojen ulkopuolelle mm. lähiluontoon, kirjastoon ja kulttuuritiloihin.

1. Päiväkotien koon vaikutukset liikenteen määrään ja päästöihin.

Pienet päiväkotiyksiköt ja tiheä päiväkotiverkko mahdollistavat teoriassa parhaalla mahdollisella tavalla jalan ja polkupyörällä saapumisen. Pieniin päiväkoteihin ei aina ole mahdollista sijoittaa esiopetusta, jolloin lapset joutuvat siirtymään esiopetusvuodeksi toiseen toimipisteeseen. Tällöin myös sisarusten saattaminen useampaan päiväkotiin voi vaikeuttaa perheiden arjen sujuvuutta. Käytännössä päiväkotipaikkaa ei myöskään aina voida taata lähimmästä yksiköstä. Siksi päiväkotien sijoittuminen hyvin joukkoliikenteellä saavutettavalle paikalle on tavoiteltavaa päiväkotiverkoston tiheydestä riippumatta.

Iso päiväkoti tuottaa ympäristöönsä enemmän liikennettä kuin pieni, mutta suhteessa kokonaisliikenteen määrään tämä ei ole yleensä merkittävä tekijä. Erityisesti suurimmat yksiköt tulisi pyrkiä sijoittamaan keskeisesti tiiviiseen kaupunkirakenteeseen hyvien joukkoliikenteen yhteyksien varrelle, jolloin mahdollistetaan päästötön liikkuminen mahdollisimman laajemmalle joukolle perheitä ja muita käyttäjiä (mm. työntekijät). Ison päiväkotiyksikön hyvällä sijainnalla ja saavutettavuudella voidaan kompensoida pienempien yksiköiden tiiviimmän verkoston tuomia etuja.

2. Riittävä määrä riittävän kokoisia Y-tontteja optimaalisen kokoisille päiväkodeille kaavoituksessa.

Tärkeinä lähtökohtina päiväkotitonttien kaavoittamiselle ovat päiväkotiverkkoselvitys sekä vuosittain laadittava toimitilainvestointiohjelma. Näiden lähtökohtana on varhaiskasvatuksen palvelutarve, nykyisen päiväkotiverkon kunto, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä väestöennusteen mukainen lasten määrän muutos. Päiväkotiverkkoselvityksen sekä toimitilainvestointiohjelman mukaiset päiväkotihankkeet siirtyvät kaavoitusohjelmaan ja sieltä asemakaavahankkeiksi.

Uusilla laajoilla suunnittelualueilla, jotka eivät kaupunkisuunnittelun pitkän aikajänteen vuoksi vielä ole mukana 10 vuoden väestöennusteessa, on varhaiskasvatuksen tarpeiden mitoitusta arvioitu kaavoitettavaan asumisen kerrosalaan perustuvan asukasmäärän perusteella. Kaupunkitasoisesti melko hyvin paikkansapitävä suhdeluku päiväkoti-ikäisten määrästä on 10 % koko asukasmäärästä. Näillä alueilla palveluiden sijoittaminen osaksi kaupunkirakennetta on tärkeä osa kaavaratkaisua.

Viime vuosina kasvaneet varhaiskasvatuksen yksikkökoot ovat haastaneet aiemmin kaavoitetun yleisten palveluiden tonttivarannon soveltuvuuden päiväkodeille. Päiväkodin yksikkökoon kasvattaminen edellyttää entistä laajempia tontteja RT-korttien ohjeellisen mitoituksen mukaisen piha-alueen sekä riittävän saattoliikenteen tilantarpeen mahdollistamiseksi. Käytännössä isot yksiköt eivät mahdu kaupunkirakenteessa jo sijaitseville päiväkotitonteille tai aiemmin asemakaavoitetuille yleisten palveluiden tonteille. Samalla harventuva päiväkotiverkko johtaa siihen, että yksiköt olisi saavutettavuuden näkökulmasta pyrittävä sijoittamaan keskeisesti ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien varsille. Nämä seikat ovat vaikeuttaneet sijoittumispaikan löytämistä investointiohjelman mukaisille päiväkotihankkeille.

Kaupunginhallitus 2.12.2024 § 24

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Ida Tammiselle ja Tuomas Mutaselle sekä 25 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Liitteet:

- allekirjoitettu Ida Tammisen ja Tuomas Mutasen sekä 25 muun valtuutetun aloite varhaiskasvatuksen yksiköiden koon vaikutusten selvittämiseksi Vantaalla

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Varhaiskasvatuksen asiantuntija Tiina-Liisa Åkerfelt, puh. +358405864893,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Asemakaavapäällikkö Marjaana Yläjääski, puh. +358 40 591 3878, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)